Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Muistio

22.9.2023

EU/955/2023

MmVl 27.9.2023: MMM:n muistio, erityisasiantuntija Kati Lassi

Asia: U 45/2023 vp: Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kasvien lisäysaineiston tuotannosta ja markkinoinnista

Komission 5.7.2023 julkaisemalla ehdotuksella (COM(2023) 414 final) on tarkoitus kumota kymmenen kasvien lisäysaineistojen tuottamiseen ja kaupan pitämiseen liittyvää direktiiviä ja korvata ne yhdellä asetuksella. Ehdotuksella muutetaan lisäksi tarvittavilta osin kasvinterveysasetusta (2016/2031/EU), valvonta-asetusta (2017/625/EU) ja luomuasetusta (2018/848/EU). Ehdotus kattaa maa- ja puutarhatalouden kasvien lisäysaineiston ja viinin lisäysaineiston. Ehdotus ei kata koristekasvien taimiaineistoja eikä metsänviljelyaineistoa.

Lainsäädäntöuudistuksen tausta lyhyesti

Kasvien lisäysaineistolainsäädännön uudistamisesta on keskusteltu pitkään. Sektorin lainsäädäntö on pääosin toiminut hyvin, mutta sen uudistamista on toivottu. Komissio julkaisi toukokuussa 2013 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kasvien lisäysaineistosta. Euroopan parlamentti hylkäsi ehdotuksen maaliskuussa 2014 ja komissio peruutti ehdotuksen vuonna 2015.

Neuvosto pyysi Suomen puheenjohtajuuskaudella (2019) tehdyllä päätöksellä komissiota toimittamaan tutkimuksen unionin vaihtoehdoista ajantasaistaa kasvien lisäysaineistolainsäädäntö ja antamaan ehdotuksen, mikäli se on tutkimustulosten pohjalta aiheellinen. Komissio julkaisi tutkimuksen huhtikuussa 2021 ja sen tulosten perusteella katsoi lainsäädännön uudistamisen tarpeelliseksi. Komissio toteutti lainsäädäntöehdotukseen liittyvän vaikutusten arvioinnin vuosina 2021-2022.

Ehdotuksen tavoite

Ehdotuksen yleisenä päätavoitteena on varmistaa, että kaikille käyttäjille on tarjolla korkealaatuisia ja monipuolisia kasvien lisäysaineistoja, jotka ovat sopeutuneet tuleviin haasteisiin. Ehdotuksella varmistetaan sisämarkkinoiden toiminta ja tasapuolisten toimintaedellytysten toteutuminen. Lisäksi tavoitteena on mm. lisätä lainsäädännön selkeyttä ja johdonmukaisuutta. Ehdotus liittyy Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja siihen liittyviin komission strategioihin.

Tiivistelmä ehdotuksen pääasiallisesta sisällöstä

Ehdotuksessa ollaan säilyttämässä nykyisen lainsäädännön kaksi pääpilaria, jotka ovat kasvilajikkeiden rekisteröinti ja kasvien lisäysaineiston erien sertifiointi.

Asetus koskee kasvien lisäysaineistojen tuottamista ja markkinointia EU:ssa sekä erityisesti vaatimuksia, jotka liittyvät: tuotantoon pelloilla ja muissa paikoissa, aineiston luokkiin, aitous- ja laatuvaatimuksiin, sertifiointiin, merkintöihin, pakkaamiseen, tuontiin, ammattimaisiin toimijoihin ja lajikkeiden rekisteröintiin. Näistä vaatimuksista säädetään myös nykyisessä lainsäädännössä. Uutena asian komissio ehdottaa, että asetus koskisi myös mahdollisuutta asettaa erityisiä viljelyn ja tuotannon ehtoja tietyille lajikkeille, joilla voi olla ei-toivottuja agronomisia vaikutuksia.

Asetusta ei sovelleta loppukäyttäjien väliseen, omaan yksityiskäyttöön menevään kasvien lisäysaineiston vaihtoon. Asetusta ei sovelleta myöskään kasvien lisäysaineistoon, joka on tarkoitettu vientiin kolmansiin

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	 Hallituskatu 3 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.mmm@gov.fi

maihin, viralliseen testaukseen ja tarkastuksiin, kasvinjalostukseen, näyttelyihin tai tieteelliseen tarkoitukseen.

Ehdotuksen säädetään yleisistä kasvien lisäysaineiston tuottamiseen ja markkinointiin liittyvistä vaatimuksista. Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti esitetään, että kasvien lisäysaineistoa voi tuottaa ja markkinoida vain lajikkeista, jotka on rekisteröity kansalliseen kasvilajikeluetteloon. Tähän liittyen säädetään muutamista poikkeuksista materiaalin osalta, jotka eivät ole lajikkeita. Kasvien lisäysaineistoa voidaan tuottaa ja markkinoida seuraavissa luokissa: esiperus-, perus-, sertifioitu ja standardisiemen/materiaali. Kullekin luokalle on yleiset tuotanto- ja laatuvaatimukset.

Uutena asiana komissio ehdottaa ammattimaisten toimijoiden viranomaisen valvonnassa suorittamien tarkastusten ja sertifioinnin osalta laajennusta kaikkiin kasvien lisäysaineistosektoreihin ja luokkiin. Ammattimaiset toimijat rekisteröidään kasvinterveysrekisteriin. Uutena asiana toimijoille ehdotetaan erilaisia velvoitteita liittyen mm. jäljitettävyyteen ja toiminnan järjestämiseen.

Ehdotuksessa esitetään, että tiettyjen aineistojen osalta voidaan poiketa yleisistä tuotanto- ja markkinointivaatimuksista. Tällaisia aineistoja ovat: heterogeeniset aineistot, alkuperäiskasvilajikkeet, suoraan loppukäyttäjälle markkinoitava aineisto, kasvigeenivarat lakisääteisten tai virallisesti ilmoitettujen geenipankkien, organisaatioiden ja verkostojen markkinoimana, ja siementen vaihto viljelijöiden kesken. Mainitut vaatimukset ovat alkuperäiskasvilajikkeita lukuun ottamatta uusia. Näiden lisäksi tiettyjä aineistoja koskevat poikkeukset pidetään voimassa tai niitä muutetaan. Lisäksi säädetään ehdoista tuonnille.

Jäsenvaltioiden tulee julkaista kansallista kasvilajikeluetteloa ja ilmoittaa tiedot komissiolle unionin kasvilajikerekisteriin. Rekisteröitävillä lajikkeilla tulee olla virallinen kuvaus, joka todentaa, että lajike täyttää vaatimukset yhtenäisyyden, erottuvuuden ja pysyvyyden osalta. Rekisteröitävillä lajikkeilla tulee lisäksi olla hyvä viljely- ja käyttöarvo, joka todennetaan viljelyarvokokeissa. Viljelyarvokokeita koskevan vaatimuksen ehdotetaan koskevan maatalouskasvien lisäksi uutena asiana myös vihannes- ja hedelmäkasveja. Komissio ehdottaa laajennuksia viljelyarvon testauksen vaatimuksiin etenkin lajikkeiden kestävyyden ja siihen liittyvien ominaisuuksien arvioinnin osalta. Ehdotuksen loppuosassa säädetään menettelysäännöksistä, raportoinnista ja loppusäännöksistä.

Vaikutukset

Ehdotuksella on vaikutuksia hallinnolle, toimijoille sekä taloudellisia vaikutuksia. Ehdotuksesta aiheutuvia kaikkia kansallisia resurssitarpeita ei ole vielä arvioitu ja ne ovat riippuvaisia ehdotuksen ja alempiasteisten säädösten sisällöstä. Ehdotus todennäköisesti lisäisi joidenkin toimien osalta viranomaistehtäviä. Asetuksen toimeenpano vaatii etenkin alkuvaiheessa viranomaisten kasvien lisäysaineiston sertifiointiin, toiminnan valvontaan ja raportointiin liittyvien prosessien kehittämistä ja mahdollisesti nykyisten prosessien sekä IT- järjestelmien mukauttamista. Ehdotuksessa annetaan toimijoille nykyistä laajempi mahdollisuus suorittaa mm. tarkastuksia, näytteenottoa, näytteiden testausta viranomaisen valvonnassa mikä toisi joustavuutta. Viljelyarvokokeiden osalta ehdotetulla laajennuksella uusiin kasviryhmiin ja olisi taloudellisia vaikutuksia viranomaisille ja kasvinjalostajille. Koska kyseessä on asetus, on se sellaisenaan sovellettavaa lainsäädäntöä. Ehdotus aiheuttaa kuitenkin muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Käsittely EU:n toimielimissä

Ehdotusta käsitellään maatalous- ja kalastusneuvostossa sekä sen alaisessa työryhmässä (Genetic resources & innovation agriculture, seeds, propagating and planting materials). Käsittely neuvoston työryhmässä alkoi 13.9.2023 ja jatkuu Espanjan puheenjohtajuuskaudella vielä kahdessa kokouksessa. Euroopan parlamentissa ehdotuksen käsittelystä vastaa maatalouden ja maaseudun kehittämisenvaliokunta (AGRI).